

Fulla av hopp

UNGDOMAR TROR på sin egen individuella framtid, men inte på samhällets. Paradoxen kan utläsas av bidragen till uppsatstävlingar som Nordiska museet och Dagens Nyheter anordnat var för sig inför millennieskiftet.

Till framtidsbilderna hör skräck för miljökatastrofer och oro för ökade motsättningar mellan människor. Mitt bland domedagstänkarna om samhällets undergång finns samtidigt framtidstro på det individuella planet. I den lilla världen är de här ungdomarna genomgående fyllda av energi och självförtroende, skriver Hans Bergström som ingått i DN-juryen. De vet vad de kan och vill, är inte hämmande, rör sig vant i världen och tror på kärlek och ett spännande liv.

När några tonåriga pristagare i televisionen på nyårskvällen mötte äldre studiogästerna uppmaning om ungdomsrevolt på kollektivismens barrikader blev skillnaden mellan generationerna tydlig. De unga har ett nytt perspektiv. De underordnar sig inte någon politisk doktrin. De "tillhör" ingen. De tänker själva.

EAGENTLIGEN DEMONSTRERAR de 1900-talets mest värdefulla arv: frukten av demokrati, individuella rättigheter och människors lika värde. Dessa värden har förvisso krävt stora uppoffringar i form av världskrig mot nationalsocialism och kallt krig mot kommunism. Vid årsskiftet levde därför fler människor än någonsin i demokratier.

Visst kan det tyckas oroadande att unga inte ställer upp på samhällsgemenskapen så som den kom att organiseras under förra seklet. Engagemanget för partipolitik och statsstyrd välfärd är lågt. Misstroen mot storskaliga strukturer som inte ger utrymme för individuell utveckling är utbredd. Många äldre tar den nya individualismen som intäkt för att solidaritet och jämlikhet satts på undantag. Men det är fel.

1900-TALET har frigjort människorna från förtryck. Parallellt med demokratin har marknadsekonomin givit allt större frihet. Vad annat är att vänta än att man nu vill njuta av frukterna. Varje medborgare har allt större möjlighet att själv förverkliga sina egna livsmål. Det betyder inte alls att ädla värderingar om solidaritet och gemenskap kommer på undantag. Engagemanget tar däremot nya former.

Värderingarna blir en del av varje individs inboende behov, strävan och inte minst handling, i stället för någonting som via en politisk agenda tvingas fram uppifrån. Gemenskapen existerar nu på individernas villkor. Inte tvärtom.

UNGDOMARNAS PESSIMISM om samhället i dess gamla form kan ses som en logisk följd av deras tilltro till sin egen kraft. Det är på det individuella planet framtiden kan förverkligas. Inte i politiken.

Förra seklets blodiga kamp för frihet och demokrati har givit avsett resultat. Det är hoppfulla ungdomar bevis på.

FINANSTIDNINGEN

INGÅR I MODERN TIMES GROUP

TELEFON

08-508 245 00

08-14 99 30

FAX

08-14 99 30

POSTADRESS

Box 70347, 107 23 Stockholm

BESÖKSADRESS

Kungsgatan 18, 4 tr

REDAKTIONEN

E-post redaktion@ft.se

Fax 08-14 99 30

LÄSARSERVICE DVYNET RUMY

Beställning 08-508 245 80

Utbliven tidning 08-508 245 80

Fax 08-508 245 82

E-post pren@ft.se

ANNONSER

Telefon 08-508 245 80

Fax 08-508 245 81

CHEFPREDAKTÖR/ANSVARIG UTGIVARE

Jon Åsberg

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Peder Ramel

UTGIVARE

Svenske Finansnyheter AB

PRENUMERATIONSPRISER

Heltid: 2 396 kr (inkl moms 2 540 kr)

Halvtid: 1 340 kr (inkl moms 1 420 kr)

Kvartal: 731 kr (inkl moms 775 kr)

Månad: 245 kr (inkl moms 260 kr)

Postgiro: 92 03 03-5

Bankgiro: 5470-1016

WEBBIDA OCH TEXTARKIV

FinansTidningen lagras elektroniskt och finns tillgänglig på internet-adressen www.ft.se.

• Där finns arkiv sedan 1 januari 1997. Artiklar kan även beställas per telefon 08-508 245 00 för 250 kronor plus moms per artikel.

• Förbehåll mot elektronisk lagring och publicering måste göras av skribenten. Detta medges normalt inte. För obeställd material ansvarar vi ej.

FINANSTIDNINGEN

ISSN-1193-8828

VLT PRESS AB

VÄSTERÅS 2000

173 000 LÄSARE

INNEHÅLLSLÖS.

Bo Lundgrens artikel på DN-debatt i söndags ratas av politiska kommentatorer. Visst är det hopplöst självklart för en moderatle-

dan att tala om systemskifte och borgerlig samling. Inget nytt.

Men när Sifo i Göteborgs-Posten i helgen skriver att regeringen har stort stöd i tre borgerliga partier, kanske artikeln ändå ska tas på lite allvar. 49, 42 och 41 procent av väljarna i c, kd respektive fp tycker att regeringen sköter sig bra/ganska bra. Siffror för v och mp är 53 respektive 44 procent.

Frågan är vad väljarna har haft att jämföra med när de funderar på vad en "bra" regering kan vara. Svaret är ... ingenting. Det finns ingen opposition i Sverige sedan 1994. I valet mellan sittande regering och ingen regering alls väljer medborgarna trots allt att ha en.

Trovärdigheten för de borgerliga partiernas förmåga och vilja att regera är i botten. Och utan förtröende i regeringsduglighet spelar det inte så stor roll vad de tycker i sakfrågor. Oppositionen är inte på riktigt.

Att någon i det läget vill skapa ett regeringsalternativ är intressant. Men mer än Lundgren är det herrarna Svensson, Leijonborg och Daléus som har anledning att fundera över hur deras egna väljare ska fås att tro på en regering där de ingår.

Demokrati förutsätter faktiskt att det finns valbara alternativ. Lundgren är klar på ta punkten. Kommer de andra att ta demokratin på samma allvar?

Fan tro!

DICK ERIXON

dick@erixon.com 08-50624500

Pepparkakornas triumf

Varken historien eller framtiden tillhör väst

SIGNERAT

Det gångna årtusendet tillhörde inte en viss geografisk region utan en bestämd process – den internationella handeln.

Tidskriften "The Economist" hävdade i en triumfatorisk huvudledare i nyårsnumret att det gångna årtusendet var västerlandets.

Men de gångna tusen åren var, när de pågick, knappast västerlandets. Om detta har jag blivit flitigt påmind under de gångna veckorna.

Först var det när dottrarna, och jag bakade pepparkakor. Det är nämligen anmärkningsvärt lätt att hitta ingredienserna till svenska pepparkakor här i Thailand. Det som ger pepparkakorna deras smak är en rad sydostasiatiska kryddor – kryddnejlika, ingefära och kanel. Den traditionella svenska julen har smak av Asien.

Sedan dämp boken "Nathaniel's nutmeg" av Giles Milton ner i brevlådan. Det är en fascinerande skildring av kryddhandels framväxt, och av en tid då den "nya ekonomin" hade centrum inte i Silicon Valley utan i sydostasiatiska handelsstäder som Aceh och Bantam, en tid då Bandaöarna i ögruppen Moluckerna var målet för varje djävur entreprenör. Den tidens megaförmögenheter baserades nämligen varken på mjukvara eller bredband, utan på handel med asiatiska kryddor. Världsekonomins verkliga potenter hade namn som Trailokanat och Ali Mughayat Shah, kung av Siam respektive sultan av Aceh.

Hur märkligt det än kan låta, kom handeln med kryddor att lägga grunden för den moderna kapitalismen. Handeln med de exotiska asiatiska kryddorna berikade de venetianska handelshusen, som i sin tur finansierade renessansens konstnärliga och filosofiska framsteg.

Upptäcksresorna finansierades av europeiska kungar och handelsmän som ville finna sjövägen till de sägenomspunna kryddöarna, och eliminera de italienska och arabiska mellanhanderna. Så upptäcktes Amerika. Det var för att

Det som ger pepparkakorna deras smak är sydostasiatiska kryddor som en gång var världsekonomins megaförmögenheter.

bedriva kryddhandel med Sydostasien som de första västeuropeiska multinationella aktiebolagen organiserades.

Det gångna årtusendet tillhörde inte en viss geografisk region, en ideologi eller en teknologi utan en bestämd process; den internationella handeln. Och handel är ingen enkelriktad process – den kräver ju både köpare och säljare, både utbud och efterfrågan.

Fri handel bygger på ett jämbördigt givande och tagande. Handeln är därför en process som västerlandet inte kan – och inte bör försöka – dominera och styra på politisk väg. Därom vittnar alla de katastrofala försök till kontroll som har gjorts under de senaste fem århundradena.

Inget har skadat världen så mycket – försakat så mycket våld och fattigdom – som europeisk merkantilism och dess politiska konsekvenser, europeisk kolonialism och icke-europeisk isolationism. Och inget har heller berikat världen så mycket som de möten mellan främmande kulturer som handeln möjliggjort. Då tänker jag inte bara på pepparkakor och andra banbrytande framsteg.

Den "nya ekonomi", som bäddar för morgondagens västerländska välstånd, hade varit omöjlig om det inte varit för Asien. Två exempel: Den digitala tekniken bygger på ettor och nollor – nollan är en abstraktion av indiskt ursprung – och så mycket som en fjärdedel av

de heta IT-företagen i Kalifornien har grundats eller styrs av personer med kinesisk eller indisk härkomst.

Det gångna årtusendet tillhörde handeln och det utbyte av kapital i alla dess former – finansiell, social och kulturell – som den möjliggjorde: Historien är, liksom framtiden, inte europeisk, amerikansk eller asiatisk. Den är alltså en gång.

Arlas kokbok tillhandahåller i detta fall en mer gedigen analys av världshistoriens gång än The Economist. För hur tydligt det svenska mejeriföretaget att man skulle inleda det nya millenniet? Jo, i ett mejl till matlagningssintresserade föreslog Arla en nyårsdagsmiddag på thailändsk kalkonfilé och pepparkakssundae till efterrätt.

Det är värt att tänka på.

TOMAS LARSSON

tomas@loimfo.co.th 08-50624500

Journalist och författare, baserad i Thailand. Hans senaste bok är "Världens klassresa".